

Sisekaitseakadeemia
Justiitskolledž

Igor Jensen
KS030

**EESTI VANGLATES KINNIPEETAVATE
ISIKUANDMETE HALDAMISEKS
KASUTATAVAD INFOSÜSTEEMID JA
PROGRAMMID**

Lõputöö

Juhendajad:

Lembit Sammel
Andrus Kõre

Tallinn 2006

ANNOTATSIOON

Käesolev töö on eestikeelne ning selle sisuks on Eesti vabariigi vanglates kasutatav infosüsteem VangIS ja Tartu vangla poolt väljatöötatud programmide E-Kontakt ja K- raha funktsionaalsuse ja otstarbe uurimine ning ettepanekute tegemine infosüsteemi ja programmide täiendamiseks.

Uurimisobjektideks olid valitud programmid, mis võimaldavad sisestada, töödelda ja säilitada kinnipeetavate isikuandmeid ja automatiseerida vangidele kuuluva raha liikumist. Töö eesmärgiks oli teha praktilisi ettepanekuid kasutatavate infosüsteemi ja programmide muutmiseks/täiendamiseks, nende edaspidiseks arendamiseks ja käepärasemaks muutmiseks. Töö tegemisel tuli tugineda informatsioonile, mis pärines VangIS'e arendajatelt, Justiitsministeeriumilt, Tartu Vangla programme tundvatelt isikutelt ning infosüsteemi ja programmide kasutajatele esitatud küsimustele saadud vastustelt. Võeti arvesse kehtivaid seadusi, mis puudutavad avaliku teavet, isikuandmete kaitset, vangistust.

Tulemusena jõuti järeldusele:

1. Täiendada VangIS'e funktsionaalsust sellisel viisil, mis võimaldaks käsitleda kinnipeetavate poolt kontaktisikutele edastatavaid soove ning selle tulemusena loobuda E-kontakt'i kasutamisest.
2. Parandada kasutajate tehtud ettepanekute ulatuses VangIS'e funktsionaalsust.
3. Arendada edasi K-raha või luua uus programm, mis vastaks Justiitsministeeriumi poolt esitatavatele nõuetele ning ühendada programm VangIS'ega.
4. Infosüsteemi ja programmide pideva arendamise eesmärgil, korraldada regulaarseid koosolekuid arendajate, Justiitsministeeriumi, kasutajate osalemisel.

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
SISUKORD	3
SISSEJUHATUS.....	4
1. AJALUGU	6
1.1 VangIS	6
1.2 Tartu Vangla arendatud projektid E-kontakt ja K-raha	7
KASUTATAVAD MÕISTED	9
2. SÜSTEEMIDE, PROGRAMMIDE KIRJELDUS	10
2.1 Vangis	10
2.1.1 Informatsiooni sisestamine	11
2.1.2 Uue vangistuse registreerimine.....	13
2.1.3 Kinnipeetava esmane registreerimine	15
2.1.4 Kinnipeetavaga toimuvate sündmuste registreerimine	18
2.1.5 Korraldused.....	25
2.1.6 Sirvimine ja päringud.....	26
2.1.7 Aruannete genereerimine ja trükkimine.....	28
2.1.8 Turvalisus	29
2.2 TARTU VANGLA PROJEKTID	30
2.2.1 E-Kontakt.....	31
2.2.2 K-raha	33
3. ETTEPANEKUD SÜSTEEMI JA PROGRAMMIDE EDASPIDISEKS ARENDAmiseKd.....	34
3.1 VangIS’ e funktsionaalsuse parandamine	35
3.2 VangIS’ e edasiarendamine (kinnipeetavate isikute soovide sisestamine ja nende vastamine).....	36
3.3 K-raha	38
3.4 Koostöö infosüsteemi/programmide edasiarendamisel ja vastav koolitus	39
Kasutatud kirjandus.....	43
Lisad.....	44
Lisa 1. VangIS’ e ikoonide riba, sisestus- ja sirvimisvorm.....	44
Lisa 2. E-kontakt ja K-raha	45
Используемые в тюрьмах эстонской республики информационная система и программы для обработки данных заключённых	46

SISSEJUHATUS

Tänapäeval on muutunud veelgi tähtsaks informatsiooni haldamine, eelkõige säilitamine, vajadusel, muutmine ja kättesaamine. Peetakse oluliseks, et säilitatavad andmed oleksid õiged, alati kättesaadavad ja pärineksid usaldusväärsetest allikatest.

Soovides minimiseerida paberikandjaga töötamise osakaalu, säästa aega andmete töötlemisel ning muuta neid kergesti kättesaadavateks, on paljud asutused/organisatsioonid, s.h. ka vanglad läinud üle digitaalsele infohaldamisele, mille hõlpsustamiseks on väljatöötatud VangIS'e infosüsteem ja teised programmid. Kuigi paberimajandus lõplikult ei kao ja infosüsteemi sisestatavad andmed peavad vastama kinnipeetava isiklikus toimikus olevatele (toimikusse köidetud dokumentidele: käskkirjad, väljasõidu- ja saatedokumendid jne., jne.), lihtsustab erinevate süsteemide ja arvutiprogrammide kasutusele võtmine selle sisestamist, läbivaatamist, muutmist, hoidmist, kättesaamist ja ühte koondamist.

VangIS'e infosüsteemi ning Tartu Vanglas arendatud programmide abil on suudetud hõlbustada informatsiooni kogumist, säilitamist, töötlemist ja jagamist Eesti vanglates, kuid olemasolevad lahendused ei pruugi hõlma kõiki vanglasüsteemi vajadusi kinnipeetavate isikute andmetega töötamisel.

Mõningane seisang olemasoleva/-te süsteemi/-de edaspidisel sisulisel arendamisel on toonud kaasa oma algatusel valmivate programmide tekkimist. Nende ilmnenud vastuolu Justiitsministeeriumi haldusala asutuste andmeturbe eeskirjade ja üldalustega on toonud kaasa programmide mitteaktsepteerimise ning edaspidise arendamise peatamise.

Peaks mainima, et VangIS't on regulaarselt täiustatud, kuid mitte alati nii, kuidas seda soovib süsteemi kasutaja. Selle tulemusena on Tartu Vanglas loodud tarkvaralisi lahendusi, millistel on VangIS'el puuduv funktsionaalsus.

Vanglaametnike töö lihtsustamiseks, kinnipeetava isiku andmete töötlemisega seotud ajakulu vähendamiseks, informatsiooni õigsuse ning usaldusväärsuse tagamiseks peaks olema loodud infosüsteem, mis võimaldaks sisestada, säilitada, saada kätte, trükkida välja ja töödelda kõige „värskemat“ informatsiooni kinnipeetava isiku, temaga seotud toimingute ja muu informatsiooni kohta. Selline süsteem peab vastama kehtivatele seadustele ja spetsialistide poolt esitatavatele nõudmistele.

Hetkel vanglates kasutusel olevad süsteemid ei pruugi hõlmata kõiki kasutaja poolt oluliseks peetavaid toiminguid ning nende kasutamine võib olla keeruline ja sisestatud andmed – raskesti kättesaadavad.

Töö eesmärgiks on saada ülevaadet vanglates kasutusel olevatest infosüsteemidest ja programmidest, mis lihtsustavad kinnipeetavate isikuandmete, nendega seotud sündmuste ja teise informatsiooni sisestamist, vaatamist, käsitlemist ning uurin, kas nende funktsionaalsus on piisav ja milline võiks olla süsteemide edaspidine arendamine.

Töö on jagatud järgmisteks peatükkideks:

1. Kinnipeetavate isikute andmete hoidmiseks, käsitlemiseks mõeldud infosüsteemi/-de (IS), programmide loomise eeldused ja ajalugu.
2. Olemasolevate süsteemi/-de, programmide funktsionaalsuse kirjeldus.
3. Ettepanekud infosüsteemi/-de, programmide edaspidiseks arendamiseks või sellest loobumisest. Infosüsteemi/-de, programmide olulisus ning õpetamise vajadus Korrektsiooni kolledži tudengitele.

Uurimisobjektideks olid valitud VangIS infosüsteemi ning Tartu Vanglas käivitatud pilootprojektina E-kontakt ja K-raha programme.

Töö raames tutvusin vanglates olemasolevate infosüsteemiga ja E-kontakt, K-raha programmidega, kohtusin ja pidasin kirjavahetust nende arendajatega, andmete sisestajatega, infosüsteemi tellijaga (Justiitsministeeriumi esindajaga) ning uurisin, kas olemasolevad lahendused on piisava funktsionaalsusega ja mugavad kasutamisel. Küsitluste käigus püüdsin selgitada välja ametnike arvamused olemasolevatest süsteemidest ja nende ettepanekud süsteemi/-de täiendamiseks.

1. AJALUGU

1.1 VangIS

Vanglate üleriigilise infosüsteemi loomise eesmärgiks oli korrastada vanglaametnike tööd, lihtsustada informatsiooni haldamist, vähendada pabermajandust ning saada opereerida ajakohaste ja täpsete andmetega. Plaanis oli luua süsteem, mis oleks kasutusel kõikides Eesti Vabariigi vanglates, mille andmebaas sisaldaks andmeid kõikide kinnipeetavate isikute ja nendega seonduvate sündmuste/toimingute kohta ning oleksid kättesaadavad pädevatele ametnikele üleriigiliselt.

Enne infosüsteemi loomist ja andmete töötlemise digitaliseerimist, olid kõik kinnipeetavate ning nendega seonduvad andmed paberkandjal. Selline informatsiooni haldamine ei õigustanud ennast, kuna suured andmemahud aeglustasid tööd, mille tagajärjel kannatas vajalikke teadete liikumine ja tekkisid kahtlused saadud andmete ajakohasuses. Nt. kinnipeetava isiku põgenemisel info liikumine toimus paberkandjal, mistõttu vajalikud andmed võisid jõuda kohale mitme päevase hilinemisega.

1998 aastal kuulutas Justiitsministeerium välja avaliku konkurssi, eesmärgil luua kaasaegne informatsioonisüsteem. Tööülesannete püstitamisel lähtuti seadusandlusest, turvalisuse põhimõtetest ja kasutajate vajadustest hõlpsustada kinnipeetava isiku andmete sisestamist, vaatamist, töötlemist. Konkurssi võitjaks tuli Eesti firma AS Reaalsüsteemid, kes lõpetas infosüsteemi arendusprojekti 1999 aastal ning selle töötulemusena valmis igas Eesti Vabariigi vanglas kasutusel olev infosüsteem VangIS.

VangIS on loodud peamiselt kinnipeetava isiku ning temaga toimuvate sündmuste registreerimiseks. Infosüsteem põhineb server-klient tehnoloogial, mis tähendab, et iga kasutuskoht omab otsest sidet serveriga, kus paikneb andmebaas. Kui kasutaja sisestab uusi või muudab olemasolevaid andmeid, kajastuvad tehtavad muudatused koheselt andmebaasis. Selline tehnoloogia võimaldab saada igal hetkel andmebaasist adekvaatset ja ajakohast informatsiooni.

VangIS'e andmebaas on kaitstud võimaliku hävimise eest, süsteem teeb olulistest andmetest automaatselt varukoopiaid.

Hetkel on VangIS'e loonud firmaga sõlmitud haldusleping, mis tagab uuenduste lisamist olemasolevale infosüsteemile ja selle pidavat arendamist. Tänapäevaks on VangIS't täiendatud igal aastal, alates selle loomise hetkest. Enamasti programmis tehtavad muudatused olid tingitud muutuvast seadusandlusest. Kahjuks, sisuline pool ei ole väga palju edasi arendatud, tellija ja kasutajate vähese tagasiside tõttu.

Mainimisväärt on asjaolu, et VangIS infosüsteemi on ühendatud (integreeritud) mitme teise IT lahendusega. Näiteks on teostatud VangIS'e ja Tartu Vanglas loodud Saatmisosakonna programmi integratsioon, mille abil saadakse infosüsteemist kinnipeetavate isikuandmed saatmise tellimuslehele.

VangIS't on ühendatud ka väliste süsteemidega X-tee kaudu, mis võimaldab teatud õigustega asutustel/isikutel saada päringutulemusena informatsiooni isiku vangistuse kohta.

1.2 Tartu Vangla arendatud projektid E-kontakt ja K-raha

E-kontakt on programm, mis võimaldab vangla kontaktisikul edastava kinnipeetavate soovide ning saada nendele vastused elektroonsel kujul.

E-kontakt'i loomine sai alguse 2002 aastal. Selle arendamise eelduseks oli kontaktisikute töö digitaliseerimise puudumine. Kõik kinnipeetavate poolt edastatud soovid ning nendele vastamine toimus paber kandjal ja nõudis rohkem jõupingutusi vangla ametnike poolt.

E-kontakt töötab phpBB2 Plus 1.3 portaali baasil.

K-raha loodi kinnipeetavate isikute raha arvestuse automatiseerimiseks, olemasoleva raamatupidamisprogrammi (P-men) selliste võimaluste puudumise tõttu. P-men-i andmete sisestamisel tuli kõik käsitsi ette ära arvestada (Näiteks raha jagunemine fondidesse, kaupluse jm kulud, ei ole võimalik märkida broneeringuid) ning programmi ei olnud võimalik siduda kasutusel oleva lao-ja kaupluse programmiga Buum.

K-raha asub Tartu Vangla finantsosakonna võrgukettal ja on loodud MS Access baasil.

K-raha sai loodud aprillis 2003, et olemasolevaid kinnipeetavate rahaliikumise andmeid oleks lihtsam töödelda (teha päringuid, väljavõtteid jne). Seoses sellega ei olnud pööratud

rõhku disainile ja ka mõningatele päringutabelis kasutatavatele Seoses sellega ei olnud pööratud rõhku disainile ja ka mõningatele päringutabelis kasutatavatele terminitele, põhirõhk oli funktsionaalsusele ja andmete kompaktsusele.

KASUTATAVAD MÕISTED

Infosüsteem – edaspidi IS

VangIS – Eesti Vabariigi vanglates kasutusel olev IS, kinnipeetavate isikute andmete, nendega toimuvate sündmuste registreerimiseks, töötlemiseks ja hoidmiseks

Register – väärtuste loetelu

Valikmenüü – etteantud loetelu kindlatest väärtustest

Sisestusvorm – IS või programmi vorm, mille kaudu sisestatakse andmeid

Väli – sisestusvormi lahter, kuhu sisestatakse andmed

Koodiväli – loetelu väärtuste lühenditest

Sirvimisvorm – IS või programmi vorm, mille kaudu otsitakse, vaadatakse andmebaasis olevat informatsiooni

VangIS'es registreeritud isik – kinnipeetav/-tud isik

Väärtus – IS kontekstis andmed, mida sisestatakse konkreetsele väljale

2. SÜSTEEMIDE, PROGRAMMIDE KIRJELDUS

2.1 Vangis

VangIS hõlmab aktuaalset ja adekvaatset informatsiooni kõikide kinnipeetavate kohta Eesti vanglates. Terviklik infosüsteem on vanglate igapäevase töökorralduse üheks võtmekomponendiks, toetades kinnipeetavate ja nendega seotud sündmuste ühest registreerimist, süüdimõistetute üle järelevalve tõhusat organiseerimist, julgeoleku tagamist, tööhõive ja paigutuse planeerimist jm. Vangiregistri infosüsteem võimaldab saada informatsiooni nii vangla- kui vangikeskselt, nii kinnipidamisasutuse kui üleriigilises kontekstis, pakkudes igal ajahetkel adekvaatset informatsiooni teistele järelevalveasutustele. Süsteem loob võimalused kurjategijatega seotud andmete analüüsimiseks, kuritegevuse ennetamiseks, avastamiseks, põgenenud kinnipeetavate tagaotsimiseks, juurdluse ja jälitustegevuse korraldamiseks. Spetsiaalsed sirvimisvormid, mitmesugused päringute koostamise võimalused teevad andmete kasutamise ülevaatlikuks, täpseks ja kiiresti kontrollitavaks.

Põhiline osa vangiregistri infosüsteemi (IS) kohtregistril (VangIS) on kinnipeetava andmete ja temaga seotud sündmuste registreerimine, andmete otsing (päringud) ning sisestatud andmete põhjal aruannete väljastamine.

VangIS'es kord registreeritud isik (kinnipeetav), olenemata sellest, milline oli tema eelmine kinnipidamiskoht, koos oma ajalooliste isiku- ja karistusandmetega jääb alatiseks andmebaasi. Korduval kinnipidamisel otsitakse isik vangikoodi järgi andmebaasist üles, kontrollitakse tema andmeid, vajadusel täiendatakse neid ja registreeritakse järjekordne kinnipidamine. Alati on vaatamiseks kättesaadavad ka kinnipeetava ajaloolised andmed.

VangIS'e andmebaas on tsentraalne ning ühine kõikide vanglate jaoks, mis võimaldab saada kätte kõige värskemat informatsiooni ükskõik millise Eesti vanglas kinnipeetava isiku kohta. Infosüsteemi kliendipoolne rakendus töötab Windows keskkonnas.

Programm käivitub nagu enamus Windows'i platvormil töötavaid tarkvarasid – ikoonist. Süsteemi sisselogimiseks palutakse sisestada kasutajanimi, mis on unikaalne iga kasutaja

jaoks ning parool. Vale nime ja/või parooli sisestamisel ilmub ekraanile teade andmebaasiga ühendamise suutmatus kohta.

2.1.1 Informatsiooni sisestamine

Informatsiooni sisestamine, vaatamine ning hilisem muutmine IS'i toimub läbi sisestusvormide, mis on ühesuguse ülesehitusega, kuid erinevad suuruse, kujunduse ja nuppude osas (Lisa 1).

Igal sisestusvormil võib esineda ainult talle omaseid nuppe, mille funktsionaalsus ja arv sõltub vormi kaudu sisestatava informatsiooni liigist.

Sisestusvormid on jaotatud sisestusväljade, millistesse trükitakse vajalikud andmed.

Sisestusväljad võivad olla:

Kohustuslikud – nende väljade täitmine on kohustuslik. Edasiliikumine teisele väljale ei ole võimalik, enne andmete sisestamist kohustuslikule väljale.

- Vabalt täidetavad – need väljad võivad jääda täitmata, juhul, kui kasutajal puuduvad nende täitmiseks vajalikud andmed.
- Koodiväljad – informatsiooni kiiremaks sisestamiseks saab teatud andmeväljadele trükkida koode, ehk väärtuste lühendeid. Kui kasutaja ei mäleta koodi, saab seda valida programmi poolt pakutavast valikmenüüst/loetelust (nt. Haldusüksused, Rahvus jne.).
- Õige koodi sisestamisel, ilmub koodivälja järgnevale väljale informatiivne tekst. Nt. EST koodi sisestamisel Rahvuse koodiväljale, ilmub kõrvallahtrisse väärtus Eestlane jne. Kogemusega andmetesisestaja tavaliselt jätab meelde enimkasutatavad koodid ning informatsiooni sisestamisel valikmenüüst valimise asemel kasutab koodiväljadesse lühendite trükkimist.
- Valikmenüü kasutamine kiirendab, lihtsustab ja vähendab informatsiooni ebakorrektselt sisestamise tõenäosust.
- Automaatselt täituvad - paljud väljad täituvad ekraanivormidel automaatselt. Reeglina on need koodiväljadele järgnevad infoväljad. Samas, kannab programm üle varem sisestatud informatsiooni automaatselt üle järgmisele andmevormile, kui sellel on väljad, mis ühtivad eelmise andmevormi väljadega.

Andmete sisestamisel on suureks abiks registrite kasutamine, kust saab kergesti üles otsida vajalikke andmeid (Nt. kinnipeetavate isikute nimede register). Pakutavad valikmenüüd võimaldavad kiiresti leida vajaliku informatsiooni etteantud loetelust, mis säästab aega vormide ja väljade täitmisel ja välistab vigaste andmete sisestamist ja salvestamist andmebaasi.

Programmi poolt antakse ette kuupäevade formaat, mis on tavaliselt PP.KK.AAAA formaadis. Aastaarv võib olla kahekohaline.

Juhul, kui ei ole nõutud päeva ja kuu sisestame, vaid ainult aasta (nt. kooli lõpetamise puhul), saab kasutada kuupäeva vastupidist järjestust: (AAAA.KK.PP).

Kui kuupäeva juurde on nõutud ka kellaeg, siis on formaat järgmine

PP.KK.AAAA/TT:MM

Informatsiooni sisestamisel, võib tekstivälju ajutiselt suurendada ning kasutada lisaakent, mis on mõeldud teksti redigeerimiseks ja mugavamaks sisestrukkimiseks.

Isikunimede sisestamine peab toimuma täpselt vastavuses esitatud dokumentidele (nt. pass, selle puudumisel kohtuotsusel isikuandmed või politsei poolt tehtud isikutuvastamise määrus).

Kinnipeetava isiku andmete sisestamisel, otsitakse eelkõige tema andmeid andmebaasist ning nende olemasolul kontrollitakse, kas on vaja teha muutusi ja/või täiendusi. Kui andmeid ei leidu, sisestatakse kogu informatsioon isiku kohta algusest peale. Peale isiku perekonna nime sisestamist pakub programm vaadata üle samasuguse nimega registreeritud kinnipeetavate isikute andmed. Kui esile tulnud loetelus leitakse registreeritava isiku andmed (isik on varem olnud kinnipeetav), nende valimisel täidab programm kõik vajalikud väljad automaatselt ning lubab registreerida korduvat kinnipidamist.

Perekonnanime sisestamisel võib programm pakkuda loetelu samanimelistest isikutest (nt. perekonnanime Tamm sisestamisel tuleb ette loetelu kõikidest isikutest, kes kannavad samasugust nime), siis isikukoodi sisestamisel (selle olemasolul) on loetelus vaid ühe isiku andmed.

Andmete kontrollimiseks saab otsida kinnipeetava isiku andmeid sisestusvormilt:

- Isikukoodi järgi

- Nime (perekonna-, ees-, isanime) järgi

Juhul, kui kinnipeetava isiku nime või isikukoodi ei ole tervenisti teada, võimaldab programm % märgi kasutamist puuduvate sümbolite asemel. Nt. sisestades perekonna nime väljale Jõe%, on otsingu tulemuseks kõik kinnipeetavad isikud, kelle perekonnanime algosaks on Jõe. Kuigi otsingutulemus võib olla mahukas, on otstarbekas veenduda, et kunagi varem sama isiku nime ei tõlgitud ning sisestatud andmebaasi valesi. See puudutab eelkõige mitte eestipäraseid nimesid. (nt. Vanjashina võib olla sisestatud Vanjašina jne.).

2.1.2 Uue vangistuse registreerimine

Kinnipeetava andmete olemasolul andmebaasis registreeritakse talle uus vangistus, nende puudumisel - sisestatakse andmebaasi kõik kinnipeetava kohta teadaolevad ja registreerimiseks vajalikud andmed.

On väga oluline, et sisestaja hoolikalt kontrolliks kinnipeetava andmeid, kuna hiljem sellest sõltub kui usaldusväärne informatsioon on andmebaasist kätte saadav.

Tuleks vältida topeltinformatsiooni sisestamist ja sellega seotud segaduse tekkimist, mitõttu on tähtis enne andmete sisestamist veenduda, et kinnipeetava isikuandmeid ei ole kunagi varem valesi sisestatud (mis võib juhtuda nimede sisestamisel).

Uue vangistamise registreerimisel kontrollitakse kinnipeetud isiku kohta andmebaasis olevaid andmeid. Vajadusel neid täiendatakse ja/või muudetakse, lisatakse informatsioon vangistamise kohta:

- jr. nr – mitmes vangistus (täitub automaatselt),
- vangistuse algus – lõpp,
- vangla (ilmub automaatselt – ning sõltub andmeis sisestatavast kasutajast, kelle kasutajatunnus on seotud konkreetse vanglaga; eelmine vangla, vabanemise kuupäev),
- üldandmed:
- vangikood (süsteem genereerib automaatselt, isikuandmete esmakordsel salvestamisel) – kinnipeetava vangikood on unikaalne ja muutmatu. Seda kantakse ka kinnipeetava toimikule.

- perekonnanimi, eesnimi, isanimi (nimede muutmisel ja salvestamisel võimaldatakse nad kanda nimede sirvimisvormi, mis hiljem võimaldab teostada nende järgi otsimist) VangIS' es säilivad kõik nimed, mis kinnipeetaval on kunagi olnud.
- isikukood
- sünniaeg
- sugu
- staatus - valikmenüü
- kambris paiknemise - sektsioonis valitakse kamber ja programm toob automaatselt välja kohtade arvu kambris, nende hõivatus ning kui palju on potentsiaalsed paigutatavaid sellesse kambrisse. Andmete sisestamisel saab vaadata, kes sellesse kambrisse on juba paigutatud, vältimaks paigutamist samasse kambrisse isikuid, kes kindlasti mingisuguste asjaolude tõttu peaksid paiknema eraldi. Kambrites paiknevate isikute loetelus kinnipeetavate nimed on märgitud erivärviga: punase või rohelisega. Punaselt kuvatud nimed – paigutatavat kinnipeetavat ei tohi sinna kambrisse lisada, kuna isikud kuuluvad ühte isolatsiooninimekirja (peavad olema üks teisest eraldi); roheliselt – kinnipeetavat ei ole soovitatav sellesse kambrisse paigutada. Andmete sisestamisel saab pöörduda Isolatsioonide nimekirja poole, nimekirja täitmiseks või vaatamiseks.
- kanne – märgitakse dokumendi nimetus, mille alusel on kanne tehtud ning kommentaar kande tegemise põhjuse kohta.

Korduva kinnipidamise registreerimisel kontrollitakse olemasolevad andmed, märgitakse kambrisse paigutamine, registreeritakse karistus/tõkend, vaadatakse üle isikuandmed ja vaadatakse üle kõik vormid, mida täidetakse kinnipeetava esmasel registreerimisel.

Peale andmete kontrollimist/lisamist, registreeritakse kinnipidamine:

- sisestatakse kuupäev – registreerimise kuupäev
- vangistuse järjekorra number (ilmub automaatselt)
- staatus – koodiväli, valikmenüü (nt. E – eeluurimisalune jne.)

Kinnipidamise registreerimise kinnitamiseks sisestatakse parool.

Korduva kinnipidamise korral kõik muutunud andmed (aadressid, nimed jne) lisatakse andmebaasi eelmisi andmeid kustutamata, mis võimaldab säilitada kinnipeetava isiku „ajalugu“, tuvastada tema eelmised elukohad, nimed, haigused, kadunud eritunnused (nt. eemaldatud sünnimärk, mille asemele on tekkinud arm) jne.

2.1.3 Kinnipeetava esmane registreerimine

Kui kinnipeetava isiku andmeid päringu tulemusena ei leita, tuleb vajalik ning teada olev informatsioon sisestada andmebaasi. Informatsiooni sisestamise aluseks on vastavad dokumendid: kohtumäärus/-ed, ettekanded, med.tõendid, isikuttõendavad dokumendid jne, kuid mõningaid andmeid võib kanda sisse kinnipeetava isiku ütluse alusel: lõpetamata koolid, elukohad jne.

Kinnipeetava isiku andmete sisestamisel kasutatakse erinevaid registreid (nt. Isikute register, kuhu on kantud kõik kinnipeetavatega seotud isikud jne.) ja valikmenüüsid. Pakutavad valikmenüüd võimaldavad kiiresti leida vajaliku informatsiooni etteantud loetelust, säästa aega ning täita korrektselt programmi vorme ja väljasid.

Registreerimise käigus tuleb sisestada kinnipeetava üldandmed ja elukoht (sh. elama asumise alguse kuupäev ja aadressi kehtimise lõppkuupäev) - sisestatakse andmed viimase elukoha kohta. Lisaks sisestatakse süsteemi kõik kinnipeetava teada olevad elukohad.

Enamus täidetavatest väljadest on koodiväljad, valikmenüüd (nt. rahvuse puhul: EST, RUS, FIN jne.)

Samal sisestusvormil on näha kinnipeetava isiku elukoht peale vabastamist. Kuid informatsioon nende väljadele ilmub isiku vabastamise registreerimisel ja nende andmete salvestamisel. Isiku taas vabadusse laskmisel ning uue „elukoha pärast vabanemist“ lisamist, säilivad eelmised andmed kinnipeetava kõikide teadaolevate elukohtade loetelus. Kui andmete sisestaja muudab kinnipeetava isiku elukoha haldusüksuse või aadressi, võimaldab programm kanda varem sisestatud informatsiooni elukoha andmete sirvimisvormile, mis tagab kinnipeetava aadressite „ajaloo“ säilimist.

Kinnipeetava isiku nimede registreerimisel sisestatakse dokumendi alusel kõik vangide nimed (sh. muudetud) ning hüüdnimed ja nime kehtimise alguskuupäev (nt. nime muutmisel) ning selle kehtimise lõppkuupäeva (nt. nime muutmisel)

Kui kinnipeetava nimi on kunagi varem andmebaasi sisestatud ning nüüd seda soovitakse muuta, on otstarbekas lisada baasis olevad andmed nimede tabelisse ja sisestada järgmisele reale vangide uus nimi. Selle tulemuseks on loetelu vangide kõikidest teadaolevatest nimedest. Moodustatud loetelu kasutatakse isiku nime valimiseks kinnipeetava dokumentide registreerimisel (nt. uue vangistuse puhul).

VangIS'esse registreeritakse kinnipeetava hariduskäik: haridustase, klass, kool ja selle lõpetamise aasta, millist harisust on kinnipeetav omandanud ja millised keeli valdab.

Süsteemi saab sisestada informatsiooni kinnipeetava sooritatud psühholoogiliste testide, tervisliku seisundi, meditsiiniliste andmete kohta. Andmeid saab sisestada ja muuta vangla arst ning tavaliselt teised ametnikud ei oma ligipääsu sellele informatsioonile.

Tervislik seisukord

Kirjeldatakse loaliik, arsti nimi, kuuäev ja töövõimetusaste.

Meditsiinilised andmed kajastavad haiguseid, mida kinnipeetav isik põeb. Andmeid sisestatakse arsti pool väljastatud tõendi alusel. Üldjuhul on ligipääs nendele andmetele vangla arstil.

Igale vangile märgitakse:

- Haiguse kood ja liik
- Kuupäev – millal arstitõend on väljastatud
- Vangistuse järjekorra number
- Veregrupp ja reesusfaktor – valikmenüü
- Hepatiidi viirusekandluse olemasolu - valikmenüü
- HI viirusekandluse olemasolu - valikmenüü
- Viimane rindkere röntgenuuring – kuupäev

Erialad - kirjeldatakse vangis eriala – koodiväli, valikmenüü ning selle omandamise aasta

Oluliseks informatsiooniks, mida säilitatakse andmebaasis iga kinnipeetava kohta, on tema eritunnused (nende olemasolul) ja pildid. Piltide sisestamiseks peavad nad olema eelnevalt salvestatud arvuti kõvakettal või võrgukettal, millele kasutajal on olemas juurdepääs.

Eritunnuste vormil sisestatakse:

- Eritunnuse liik
- Omadus – valikmenüü, millest kasutaja valib vajaliku väärtuse: nt. silmadevärv – hallid
- Lisada saab eritunnus põhjalikuma kirjelduse ja kuupäeva, millal informatsioon on sisestatud.

Eritunnuste valimiseks kasutatakse eraldi tabelit, kuhu saab sisestada mitut eritunnust, mis esinevad konkreetsel kinnipeetaval: nt. armid, silmadevärv jne. Eritunnuste juurde saab märkida nende tekkimise ja nendest vabanemise kuupäeva. Tavaliselt kontrollitakse kinnipeetavaid eritunnuste tekkimise osas üks kord aastas. Eritunnuse kadumise/tekkimise hetk võib olla oluline eelkõige uurimisorganitele isiku tuvastamisel.

Programm pakub valida ehk leida pilt arvutist või võrgukettalt, vaadata seda ja salvestada faili. Pildi vaatamisel ilmub ta suurendatud kujul. Salvestamine võimaldab kujutise edasisaatmist või hoidmist failina.

Peale pildi lisamist, kujutist saab näha uuendades kinnipeetava isiku andmeid (selleks andmeid salvestatakse ning uuendatakse ekraanivormil kuvatavat informatsiooni).

Kõik kinnipeetavaga kaasas olevad dokumendid registreeritakse VangIS'es.

Sisestatakse kõik dokumendiga/-tega seotud informatsioon: dokumendi tüüp, nimetus, esitamise, tagastamise kuupäevad, dokumendi välja andnud asutuse nimetus ja kuupäev ning märgitakse dokumendi lõppemise kuupäeva.

Oluline on näidata kelle valduses dokument hetkel asub (vangla, kinnipeetav)

Seoses sellega, et isik saab muuta enda nime ning dokumentides olevad ees- ja/või perekonnanimed võivad erineda, lubab programm iga sisestatud dokumendi juurde lisada isiku õige nime (ehk antud hetkel ametlikult kasutusel olevat nime).

2.1.4 Kinnipeetavaga toimuvate sündmuste registreerimine

VangIS'esse sisestatakse teatud hulk sündmusi, mis on seotud kinnipeetava isikuga. Sellise informatsiooni kogumine ja säilitamine võimaldab saada ülevaadet kinnipeetava käitumisest, põgenemise/-te, vabastamise, surma, elustiili, kontaktide, talle määratud karistuste jne. kohta ning on abiks ITK koostamisel.

Põgenemise ja surma registreerimiseks tuleb süsteemi kasutajal sisestada:

- Kuupäev - põgenemise/surma registreerimise kuupäev
- Allikas – põgenemise/surma registreerimise alusdokument
- Märkus – kommentaar vabas vormis
- Parool – mis on vajalik olulisemate toimingute sooritamiseks.

Surma registreerimisel tuleb ära näidata surma liik, mille väärtuse leiab valikmenüüst.

Lisaks sisestatakse andmebaasi hulk informatsiooni, mis on seotud kinnipeetava isiku käitumisega vanglas:

- Liikumised
- Isolatsioonid
- Karistused
- Tõkendid
- Intsidendid
- Distiplinaarkaristused
- Kontaktid
- Varad
- Tööhõive
- Täitmiskavad
- Religioon
- Operatiivinfo

- Uimastid

Liikumised

Sellel vormil on näha informatsiooni kõigi kinnipeetava isiku vangistuste, vanglas, elukambrites viibimise, lühisõitude, arestimajadesse ja mujale liikumiste kohta. Vorm on mõeldud andmete vaatamiseks, mitte nende sisestamiseks. Andmete sisestamine toimub läbi teiste vormide (nt. kinnipeetava registreerimisel kambrisse paiknemisel)

Vormil on näha:

- Kinnipeetava isiku andmeid (vangikood, sugu, nimi, isanimi, isikukood, sünniaeg, staatus), vangistusi ja nendega seotud informatsiooni.
- Vanglas viibimist: algus-lõpp ja vangla.
- Elukambreid: kamber (kambrinumber), sektsioon, algus (kambrisse paigutamise kuupäev), lõpp (kuupäev), korraldus ja paigutaja.
- Lisaks saab märkida allikas ja sisestada märkuse. Vajadusel saab näha korraldust, millega vastavliikumine on registreeritud.
- Lühisõite, liikumisi, arestimaju, muid liikumisi

Liikumiste vormil saab kasutaja valida kas vaatab kinnipeetava kõiki või jooksvaid andmeid.

Isolatsioonid

Andmesisestaja saab koostada isolatsiooni nimekirja.

Selles märgitakse:

- Isolatsiooni kehtivust (märgitakse linnukesega lahtrisse) ja selle loomise kuupäev
- Kirjeldus

Andmed salvestatakse ning seejärel sisestatakse:

- Isoleeritavate nimed (ees- ja perekonnanimi) – nimede valimiseks võib kasutada kinnipeetavate isikute loetelu (avaneb peale nime osalist sisestamist väljale).
- Selgitus
- Kehtivuse kaotamise kuupäev.

Karistused

Vormil registreeritakse ja hiljem vaadatakse kõiki isikule määratud ja tema poolt kantud vangistusi ja karistusi.

Vormi ülemises osas on näha kinnipeetava andmeid: vangikoodi, ees- ja perekonnanimi, sünniaeg.

Eraldi väljadele sisestatakse otsuse teinud kohu nimi (valikmenüü), otsusetüüp(valikmenüü), number, selle tegemise ja jõustumise kuupäevad.

- Vanglatüüp – valikmenüü

Märgitakse andmeid karistuse liigi (valikmenüü), määra (aastates, kuudes ja päevades) ning karistuse alguse kuupäeva.

Lisaks nendele andmetele, sisestatakse informatsioon vangi kinnipidamise põhjuse kohta:

- Järjekorra nr
- Kuriteoliik – koodiväli, valikmenüü
- Nimetus - kinnipeetud isiku poolt toime pandud kuritegu

Eraldi väljadele kantakse informatsiooni koodeksi, paragrahvi, lõike ja punkti kohta.

- Vajaduse korral lisatakse märkused, sisu, viide ja kanne.

Vormil, saab vaadata kõiki või jooksvaid andmeid kinnipeetava isiku karistuste kohta.

Tõkendid

Sisestakse andmeid kinnipeetud isikule kohtu poolt määratud tõkendite, nende alguse ja lõppu kohta. Vormi ülemises osas on kinnipeetava andmeid: vangikoodi, ees- ja perekonnanimi, sünniaeg.

Vormil on näha vangistuse numbrit (mitmes vangistus on) ja selle alguse/lõppu kuupäevi.

Süsteemi kasutaja sisestab informatsiooni millal ja kus toimus kohtuistung ning kohtuniku perekonnanime.

Tõkendite kohaldamise määruste kohta sisestatakse:

Olek, määruse teinud asutuse nimetus, määrusele allkirjutanud isiku ees- ja perekonnanimi, määruse number ja kuupäev ning tõkendiliik.

Lisaks nendele andmetele, sisestatakse informatsioon vangi kinnipidamise põhjuse kohta:

- Järjekorra nr

- Kuriteoliik – koodiväli, valikmenüü
- Nimetus – kinnipeetud isiku poolt toime pandud kuritegu

Eraldi väljadele kantakse informatsiooni koodeksi, paragrahvi, lõike ja punkti kohta.

- Vajaduse korral lisatakse märkused, sisu ja kanne.

Vormil saab vaadata kõiki või jooksivaid andmeid kinnipeetava isikule kohaldatud tõkendite kohta.

Intsidendid

VangIS'ess registreeritakse kõik vanglas toimuvad ning kinnipeetava/-te isikuga/-tega seotud intsidendid.

Intsidenti registreerimine toimub eraldi vormil, mis on kättesaadav peamenüüst. Kinnipeetavad ning võimaldab sisestada informatsiooni sündmuse kohta, sisestamata selles osalejaid (juhul, kui osalejad ei ole teada). Hiljem, seotakse intsident kinnipeetava/-tega, kes olid sellese segatud.

Kinnipeetava registreerimisvormilt valides nuppu „Intsidendid“ seob kasutaja konkreetse juhtumi isikuga, kelle andmed on sisestusvormil parasjagu kuvatud.

Avaneval vormil valitakse intsident, selle registreerimise kuupäev, algus ja lõpp (kui on teada). Peale valiku teostamist andmed ilmuvad sisestusvormi väljadele automaatselt.

Lisaks täidab kasutaja järgmised lahtrid:

- Intsidenti roll – koodiväli, valikmenüü
- Intsidentis osaluse sisu – sisestatakse vaba tekst

Vajadusel, saab koostada kaasosaliste nimekirja, milles märgitakse kinnipeetava kood (ilmub automaatselt peale kinnipeetava perekonnanime valimist), kinnipeetava ees- ja perekonnanime, intsidenti roll ja selles osaluse sisu (vaba tekst).

Distsiplinaarkaristused

Distsiplinaarkaristuste vormil saab kasutaja registreerida uut korraldust, vaadata korraldust, millega distsiplinaarkaristus on registreeritud ning vaadata korralduses registreeritud intsidenti.

Vormile sisestatakse informatsioon karistuse tüübi, liigi, kestvuse ja ajaühiku, tähtaja, lõppu ning põhjuse kohta.

Kontaktid

VangIS'esse kantakse informatsioon kinnipeetava isiku suhete kohta. Tema ütluste järgi sisestatakse lähedaste isikute andmed, suhted nendega ning ajavahemik millal suhe kehtis. Sisestusvormile esmaselt kantakse informatsiooni suhete kohta ning seejärel kirjeldatakse kontaktid.

Suhete kirjeldamisel sisestatakse:

Kinnipeetavaga suhetes oleva isiku ees- ja perekonnanimi, suhte alguse ja lõpu kuupäevad, suhteliik (valikmenüü: ema, isa jne.) ja märkus

Kontaktide kirjeldamisel registreeritakse selle kuupäev, kontakti teise osalise nimetus (asutus või füüsiliseisik), kirjeldatakse kontakti liik, suhte nimetus ja märkus. Saab lisada vabas vormis teksti kontakti tulemuse kohta.

Peale kõiki andmete sisestamiseks tulemuseks on kinnipeetava isiku kõikide teadaolevate kontaktide loetelu.

Varad

VangIS'esse kantakse kõik varad, mis kuuluvad vangile ja on hoiul kinnipidamiskohas ning varad, mida antakse talle kasutada kinnipidamisaja jooksul.

Vormil sisestatakse informatsiooni kes on vara omanik (riik või kinnipeetav), kirjeldatakse vara liik, selle ära andmise-tagastamise kuupäevad, kirjeldus ja number (nt. elektroonikise seadme nr.) ning väärtus.

Vormil saab vaadata kõiki või jooksvaid andmeid kinnipeetava isiku varade kohta.

Tööhõive

Vanglates peetakse arvestust kinnipeetava õpingute ning tööde osas.

Selleks sisestab VangIS'e kasutaja andmeid vangile uue töö või õppimise kohta.

Nimega „Hõived“ vormi avamisel, ilmuvad sellele automaatselt kinnipeetava isiku ning tema kinnipidamisega seotud andmed: vangikood, isikukood, sünniaeg, sugu, eesnimi, perekonnanimi, isanimi, staatus, istumised (mitmes, algus, lõpp), viibimised (algus, lõpp, vangla).

Registreerides uut tööd või õpingud, kasutaja aktiveerib sirvimisvormil vaba rea (klõpsates sellel hiireklahviga) ning seejärel sisestab vaatamise/registreerimise vormil vajalikud andmed.

Vaba rea aktiveerimine sirvimisvormil on eelduseks uue töö/õpingu registreerimiseks.

Vastaval juhul kasutaja saab ainult vaadata eelnevalt sisestatud andmeid.

Vaatamise/registreerimise vormil sisestatud andmed kanduvad automaatselt Hõivete sirvimisvormile ning moodustavad töö/õpingute loetelu rea.

Täitmiskavad

Seda vormi täidetakse vaatluse all oleva kinnipeetava kohta.

Sisestatakse kava registreerimise kuupäev, toimik, vabanemise tähtaeg, kava pealkiri ja selle sisu.

Programm annab võimaluse trükkida välja kinnipeetava täitmiskava.

Religioon

VangIS'esse saab registreerida kinnipeetava usuline kuuluvus.

Sirvimisvormi ülemises osas automaatselt ilmuvad kinnipeetava isiku andmed: vangikood, isikukood, sünniaeg, sugu, eesnimi, perekonnanimi, isanimi, staatus.

Kasutaja sisestab informatsiooni usuühingu nimetuse, koguduse andmeid, alguse/lõppu kuupäevi ja märkuse.

Lisaks on võimalus muu informatsiooni sisestamiseks vaba teksti formaadis.

Operatiivinfo

Vormile sisestatakse operatiivinfo kinnipeetava kohta. Sarnaselt Töehõive ja Religiooni vormidega, ilmuvad selle vormi ülemises osas automaatselt andmed kinnipeetava isiku kohta.

Sisestatavad andmed on: operatiivinfo registreerimise kuupäev ja selle kirjeldus.

Kõik teised väljad (kinnipidamise aeg ja koht, Töötaja, Vangla) on programmi poolt täidetud.

Uimastid

Vorm „Uimastite tarbimine“ annab ülevaate kinnipeetava uimastite tarbimise kohta.

Vormi ülemises osas – automaatselt täidetud väljad kinnipeetava isiku andmetega, informatsioon tema istumiste ja viibimiste kohta.

Süsteemi saab sisestada informatsiooni uimastite tarbimisest enne vanglat ja vanglas ning milline tervisehoiuabinõ on kasutusel, selle registreerimise ja alguse kuupäevad.

Põgenemine ja põgenemiselt naasmine

Kinnipeetava isiku vabastamine, põgenemine ja põgenemiselt naasmine samuti toimuvad kinnipeetava registreerimisvormilt. Nende toimingtuge registreerimisel peab olema kasutajal teatud õigus ja lisaks kasutaja paroolile veel üks parool, millega kinnitatakse andmete sisestamine.

Põgenemise registreerimisel sisestatakse allikas (dokument) ja märkused (väljade täitmine ei ole kohustuslik); kinnipeetava isiku seisundi (põgenenud) ning elukambri vabastamise teeb programm automaatselt.

Põgenemiselt naasmisel täidetakse väljad allikas ja märkused, määratakse kinnipeetava kambri paiknemine ning staatus.

Vabastamine

Kinnipeetava isiku vabastamisel tuleb sisestada andmed vastavasse vormi, mis avaneb kinnipeetava registreerimisvormil „Vabastamine“ ikoonile vajutamisel.

Toiming on kaheastmeline: esiteks registreeritakse vabastamine ning teiseks – lahkumine. Sisestatakse kuupäev millal kinnipeetav on vabastatud, seoses millega teda vabastati ning elukoht peale vabastamist.

Elukoha sisestamisel saab seda valida elukohtade registreerimise vormilt. Kui vajaliku aadressi selles ei leidu, sisestatakse andmed registrisse ning seejärel valitakse vabastamise registreerimise vormile.

Lahkumise registreerimiseks sisestatakse ja salvestatakse vabastamise kuupäev. Peale seda toimingut muutub kinnipeetava staatus vabastatuks (V).

Programm võimaldab trükkida vabastamise õiendit peale vabastamise või lahkumise registreerimist.

2.1.5 Korraldused

Osade toimingute dokumenteerimiseks kasutatakse vanglas erinevaid korraldusi. Korraldus on dokument, mis sisaldab informatsiooni vangi ühe või teise tegevuse kohta.

VangIS'e abil on võimalik luua (registreerida), annulleerida, trükkida korraldusi, käivitada väljasõidutunnistuse ning saatenimekirja trükivorme.

Infosüsteemis saab genereerida järgmisi korraldusi:

- Lühisõidu või puhkuse luba
- Distiplinaarkaristuse määramine
- Paigutamine teise kambrisse
- Üleviimine ühest vanglast teise
- Arestimajja viimine
- Muud korraldused.

Kõik korraldused, välja arvatud „muud korraldused“ on seotud kinnipeetava isikuga ning nende registreerimine süsteemis toimub sarnaselt: esimese sammuna sisestatakse dokumendi nimetus, mille alusel korraldus on tehtud ning märkus. Järgnevalt: Korralduse number – peale numbri sisestamist ja Enter klahvi vajutust täituvad programmile teada olevad väljad automaatselt:

- Vangla – kus süsteemi sisseloginud ning korraldust registreeriv isik töötab
- Tehtud – korralduse tegemise kuupäev
- Autor – isiku nimi, kes on süsteemi sisse loginud ning registreerib korraldust.

Korralduse tegijaks võib valida vastavat kohust.

Kasutaja lisab andmeid korralduse sisu, tüübi, autori, täitja kohta. Nende väljade täitmisel kasutatakse valikmenüüd.

Andmete korrektse sisestamise ja salvestamise järjel tekib kasutajal võimalus valida ning lisada korraldusele kinnipeetavad, kelle kohta korraldust tehakse. Kinnipeetava/-te nimi/-ed valitakse VangIS'e nimeregistrist.

Korralduse registreerimisel on ta Projekti (P) olekus, mis muutub Kehtivaks (K), peale andmete sisestamist ja „Täida“ nupu vajutamist.

Korraldust, mis on Kehtivas olekus ei ole võimalik annulleerida.

Registreeritud korraldusi saab hiljem üle vaadata ja muuta. Nende sirvimiseks kasutatakse menüü punkti Registreeritud korralduste vaatamine/muutmine. Avaneval vormil on võimalik näha kõiki korraldusi, avada välja valitud või lisada uus korraldus.

2.1.6 Sirvimine ja päringud

Päringute koostamine ja andmete sirvimine on olulised toimingud VangIS'ega töötamisel. Vajadus saada andmebaasist kätte andmeid on sama tähtis, kui informatsiooni sisestamine. On oluline, et päringud oleksid õigesti koostatud, säästaksid ressursse ja saadud tulemused oleksid korrektsed.

VangIS'es päringute tegemiseks, andmete vaatamiseks ja väljavalimiseks kasutatakse sirvimisvorme, mis on ettenähtud andmete läbivaatamiseks.

Nendel on kaks olekut – päringurežiim ja sirvimisrežiim. Sirvimisrežiim võimaldab vaadata läbi päringu tulemusena saadud andmed, päringurežiim – koostada ja saata päring andmebaasi.

Päringuid saab esitada võttes aluseks ükskõik missuguse/-ste sirvimisvormil toodud välja/-sid. Nt. Sirvimisvormil Kinnipeetavad, võib päringu tingimust sisestada väljadesse Eesnimi, Isikukood, Perekonnanimi, Vangla jne.

VangIS võimaldab esitada järgmiseid päringuid:

- Tingimusteta päring – päringutingimusi ei esitata. Kasutaja ei täida ühtegi välja ning vajutab päringunupule. Tulemuseks on kõik andmebaasis olev informatsioon, mida saab kuvada päringu tegemiseks kasutatava sirvimisvormi lahtrites. Nt. kasutades päringu esitamiseks sirvimisvormi „Kinnipeetavad“ ning seadmata ühtegi tingimust, leiame andmebaasist informatsiooni kõikide kinnipeetavate isikute kohta.
- Tingimusega päring – kasutatakse liiga mahuka päringutulemuse saamise vältimiseks. Tingimusi sisestatakse päringurežiimis oleva sirvimisvormi väljadesse. Tingimusi saab seada kõikidele vormi väljadele. Nt. Sisestades sirvimisvormil „Kinnipeetavad“ väljale Eesnimi tingimuse „Aleksander“, leiame andmebaasist kõiki seda nime kandvaid kinnipeetud isikuid.

- Komplekspäring – on keeruline päring, mille puhul kasutatakse erinevaid operaatoreid (lausendite liikmeid). Nt. or/and (või/jah), between x and y (vahemik x ja y vahel), < (väiksem), > (suurem) jne.

Komplekspäringu puhul märgistatakse ära kindlal viisil väljad, milliseid soovitakse kasutada päringu esitamisel ning päring ise koostatakse selleks ettenähtud aknas.

Mitme välja ja erinevate operaatorite kasutamine võimaldab saada täpseid ja vähemahukaid tulemusi andmebaasist.

Tingimusega ja komplekspäring on eelistatavad, kui arvatakse, et tingimuseta päringu tulemusena kätte saadav andmete hulk võib olla väga suur. Suure andmehulga töölemine on keeruline ning selle kuvamine võtab palju aega ja ressursse.

Päringute esitamisel peab kasutaja veenduma, et sirvimisvorm on päringurežiimis.

Vastaval juhul päringu saatmine ei õnnestu.

Kui on esitatud päring, mille tulemusena andmeid leida ei õnnestunud, ilmub sirvimisvormi alumisele ribale kirje “*Päringule vastavaid kirjeid ei leitud!*”.

VangIS’es on võimalik esitada päringuid ka selleks eraldi ettenähtud vormidelt.

Programmi menüüs Päringud saab valida missuguste andmete osas soovitakse päring esitada:

- Tähtajaline kartoteek. Kasutaja valib kinnipeetavate kategooriate nimistust kategooria ning käivitab selle kohta päringu. Loetelu koosneb järgmistest kategooriatest:
 - o Eelvangistuse tähtaja lõppemine
 - o Interneerimise tähtaja lõppemine
 - o 18 aastaseks saajad
 - o 20 aastaseks saajad
 - o Tingimisi vabastatavad
 - o Karantiinirežiimil viibimine

Tulemuseks on loetelu kinnipeetavast isikutest, kelle andmed vastasid seatud tingimusele.

- Kinnipeetavate paigutus – saab vaadata vanglas paiknevaid seksioone, igas seksioonis olevaid kambreid ning kambrisse registreeritud kinnipeetavaid. Päringut saab teostada vaid seksioonide andmeplokis.

- Isikud – isikute registri andmehulk täieneb töö käigus. Sellel vormil saab lisada ning otsida isikuandmeid. Registreisse on kantud kõik selle vanglaga suhet omavad isikud, v.a. vanglatöötajad.
- Asutused – registris on kõikide asutuste andmed, kes omavad suhet selle vanglaga.
- Töötajad – registreisse on kantud vangla töötajad, kes on VangIS’ e kasutajad. Tavaliselt tegeleb uute kasutajate registreerimisega ning nende andmete muutmisega IS haldur.
- Kinnipeetavad – käivitub teabesüsteem – andmebaasis sisalduvate kinnipeetavate isikuandmete, karistusandmete, vanglasviibimise andmete otsing. Käivitades tingimuseta päringu, näeb kasutaja kõik andmebaasis olevad isikuandmed. Iga isiku andmed ilmuvad eraldi real. Kasutaja saab esitada päringu
 - Karistusaja pikkuse järgi
 - Perioodi järgi

Kahe viimase päringu puhul sisestatakse etteantud lahtritesse tingimus: karistus on pikem kui (A-aasta, K-kuu, P-päev) ja karistus on lühem kui (A-aasta, K-kuu, P-päev).

Päringu tegemisel saab kasutaja täpsustada, ehk piirata (lisades tingimusi) kuvatavaid andmeid.

„Täpse päringu tulemus“ nupu kasutamine võimaldab teha järgmist päringut, eelneva päringu tulemuse alusel.

Nupp „Kõik kinnipeetavad“ lubab teha päringu kõigi andmebaasis olevate andmete pealt.

2.1.7 Aruannete genereerimine ja trükkimine

Kasutajal võib tekkida vajadus esitada andmebaasis olevat informatsiooni aruande kujul. VangIS võimaldab mitmesuguste statistiliste aruannete genereerimist. Kõikide aruannete koostamine toimub sarnaselt – programmi menüüst Aruanded tuleb valida vastav menüüpunkt ja seejärel, avanenud aknas - aruande parameetrid. Moodustatava aruande parameetrid on tavaliselt antud ette (valikmenüüd) ning kasutaja saab vaid sisestada ajaperioodi. Väljatrükitavat aruannet võib eelnevalt üle vaadata ning vajadusel muuta väljatrükki määranguid. Nt. Aruande koostamisel „Kinnipeetavate liikumine kuude

lõikes“, saab kasutaja seada aruande perioodi pikkust, aastat ja vanglat ning kas soovib teksti eelvaadet, otsetrükki või failisse saatmist

Aruandel kajastuv informatsioon sõltub aruandetüübist ja kasutaja õigustest (millistele andmetele kasutajal on juurdepääs olemas).

2.1.8 Turvalisus

Iga IS oluliseks aspektiks on kaitstud ehk turvalisus. Süsteemi projekteerijal ja arendajal tuleb tagada, et kasutaja saab valmis programmi abil teha toiminguid ja vaadata/muuta andmeid, mis vastavad tema pädevuse piirile ning milleks talle otseselt õigused on antud. VangIS'e kasutaja õiguste süsteem on kindlaks määratud paroolide süsteemiga. Igal programmi kasutajal on oma kasutajanimi (login-nimi) ja parool. Parooli saab kasutaja muuta (teatud ajaperioodi möödudes on see kohustuslik), vältimaks selle juhusliku ilmsiks tulemise korral “võõrastele” ja ligipääsemise süsteemis olevatele andmetele. Ununenud parooli korral, registreerib IS haldur uue parooli, mis on kohustuslik kasutaja esimesel sisselogimisel ümbervahedata.

Kui kasutaja lahkub (hetkeks) töökohalt, on ta kohustatud end süsteemist “välja logima” - katkestama juurdepääsu andmebaasile, s.t. tekitama olukorra, kus töö jätkamiseks programmiga tuleb end süsteemile uuesti identifitseerida - sisestada kasutajanimi ja parool. Kasutaja võimalikke paroole on kaks: parool, mis on vajalik programmiga töötamiseks ja parool, mis on vajalik suuremat vastutust nõudvate toimingute tegemisel: kinnipidamise, põgenemise ja kinnipeetava surma registreerimiseks. Neist esimene on olemas kõigil, teine teatud õigusi omavatel kasutajatel.

Iga IS'is sooritatava toimingu jaoks (juurdepääs vastavale menüüle) peab kasutaja omama teatud õigust. Tegevused, mis on kasutajale lubatud, määrab kindlaks IS haldur - töötaja, kes lahendab programmist tulenevaid probleeme, määrab uusi kasutajaid ja muudab nende õigusi. Erinevatest tegevustest (kasutajatele jagatavatest õigustest) koostab IS haldur rolle ja omistab neid omakorda kasutajatele, kusjuures üks tegevus võib sisalduda mitmes rollis ja ühele kasutajale võib olla omistatud mitu rolli.

Kasutamissoiguste koostamisel on aluseks võetud oma või kõikide vangla(te) andmed ja andmete ajaloolisus:

- kõikide vanglate jooksvate andmete vaatamine,
- ainult oma vangla jooksvate andmete vaatamine,
- kõikide vanglate jooksvate andmete muutmine,
- ainult oma vangla jooksvate andmete muutmine,
- oma vangla ajaloo andmete vaatamine,
- kõikide vanglate ajaloo andmete muutmine
- oma vangla ajaloo andmete vaatamine
- kõikide vanglate ajaloo andmete muutmine

Tänu sellele kasutajate toimingud süsteemis on viidud vastavusse nende ametialaste õigustega vaadata, sisestada, muuta, väljatrukkida andmeid kinnipeetavate isikute kohta. IS kasutajale antud õiguste hulk peab vastama tema kvalifikatsioonile.

Süsteem registreerib kõiki kasutajate poolt teostatud toiminguid: andmete lisamist, muutmist, sisse/välja logimist jne. Sellise informatsiooni olemasolu võimaldab hoida kontrolli all kasutajate tegevust ning tuvastada millisel kuupäeval ja kellaajal, kes ja mida on IS'is teinud. Kande tegemisel (andmete sisestamisel) salvestab VangIS logiraamatusse muutused, neid teinud andmesisestaja nimi ja kuupäev. Logiraamatut saab vaadata vastavate õigustega süsteemikasutaja. Tavakasutajale ei ole need andmed kättesaadavad.

2.2 TARTU VANGLA PROJEKTID

2002 aastal peale Tartu Vangla avamist, töö spetsiifika tõttu selgus, et kasutusel olevad programmid ei vasta täielikult kasutajate vajadustele. Seetõttu otsustati töötajate ettepanekul lihtsustada mõningad protsessid ning vähendada dokumentide hulka paber kandjal ja luua programme, mis võimaldaksid majandada kinnipeetavate isikute soove, rahalisi vahendeid ja nende saatmist. Peeti oluliseks säilitada toimingute ajalugu ja vajadusel trükkida andmed paberile.

Tehtud rakendused olid mõeldud pigem pilootprojektidena, mille edasiarendamine oleks pidanud toimuma lähitulevikus.

Kuid asjaolude kokkulangemisel need süsteemid ei ole tänaseni aktsepteeritud Justiitsministeeriumi poolt, levitatud teistesse vanglatesse ning edasi arendatud. Antud hetkel kasutatakse Tartu Vanglas loodud programme vaid selles asutuses.

Töös on kirjeldatud järgmised programmid:

E-kontakt – kinnipeetavate isikute elektrooniline soovide edastamise programm (Lisa 2).

K-raha – kinnipeetavate rahaliikumiste töötlemine (Lisa 2).

2.2.1 E-Kontakt

E-kontakt on mõeldud kinnipeetavate isikute soovide edastamiseks elektroonilisel kujul. Eesmärgiks on korrastada ja kiirendada soovide edastamist ja pidada nende arvestust. Programm jookseb phpBB2 Plus1.3 portaalis, mis tavakasutajale paistab välja kui foorumi keskkond. Keskkonnas on loodud kaustad – iga kaust vastab vangla osakonnale (nt. meditsiinosakond) ning igas kaustas võivad olla erinevad teemad ja nende all – postitused).

Kasutajateks on inspektor-kontaktisikud ja osakondade töötajad. Programmi kasutamiseks on vajalik kasutaja autoriseerimine – kasutajatunnuse ja parooli sisestamine. Kasutajanime ja parooli aktiveerib e-kontakt'i haldur, kuid kasutaja on kohustatud muutma parooli esimesel sisselogimisel.

Programmis kasutaja saab lisada, muuta ja kustutada andmeid. Nende toimingute tegemisel säilitab programm:

- kande tegija nime
- kande tegemise kuupäeva ja kellaaja
- kande tegemise koha (IP aadress)
- kande sisu

E-kontakt'i kasutatavateks funktsioonideks on:

- Otsing - saab otsida kinnipeetava nime, kande tegija nime järgi. Otsingu teostamisel saab kasutada * märki, mis asendab teatud arvu sümboleid sõnas. Valikutest saab määratleda kus otsitakse: kaustast, postituse vanuse järgi, postitustest või teemadest.
 - Liikmete nimekiri – e-kontakt'i kasutajate nimekiri ning nende viimane kasutamise kuupäev.
 - Statistika
 - Kalender – lubab lisada erinevaid märkmeid ja tööülesandeid
 - Hiljutised teemad – näitab viimase aja postitusi
 - Staatus – informatsioon kasutaja staatuse kohta (sõltub postituste arvust)
 - KKK – korduma kippuvad küsimused. Vastused kasutajate poole esitatud küsimustele.
- Soove sisestavad programmi inspektor-kontaktisikud, kuid soovidele vastavad selleks pädevad ametnikud. Soovi sisestatakse selle saamise päeval kl. 11:00.

Teade sisestamine

Teate sisestamisel valitakse loetelust vastav osakond, kuhu tuleks soov edastada ja selle alt - üldine kaust. Üldises kaustas olevad postitused vaatab üle osakonna juhtaja ning teeb nimelise suunamise või vastab teatele pädev teenistuja.

Kuna kasutatav keskkond lubab sisestada informatsiooni vaba tekstina, seetõttu järgitakse postituste sisestamisel teatud reegleid – pealkirja lahtrisse sisestatakse kinnipeetava isiku andmeid kindlas järjekorras:

- Eesnimi
- Perekonnanimi
- Isanimi
- Sünniaasta
- Kambri number

Kindlasti peavad olema sisestatud kõik ülalnimetatud andmed.

Teadet sisestatakse lakooniliselt ja täpselt ning selle postitamiseks vajutatakse nupule Saada.

Soovidele vastamine ja vastuse lugemine - soovidega tegelevad antud küsimuse pädev ametnik või teda asendav ametnik. Soov lahendatakse 10 päeva jooksul alates selle

postitamisesest programmi. Postitused avatakse, kirjutakse nendele vastus ning saadetakse foorumisse tagasi.

Soovile antud vastuse vaatamiseks peab kasutaja pöörduma kausta, kuhu ta enda postituse salvestas ning avama vastava postituse.

2.2.2 K-raha

Andmebaas sisaldab informatsiooni kinnipeetava isiku rahade liikumise kohta. Loodud programm võimaldab vaadata hetkel kõikide kinnipeetavate lõikes hagide tasumiseks kogutud summat, vabanemise fondis olevat summat, vaba raha summat, broneeritud raha kokku, kaupluses kokku kulutatud summa kokku, elektrikulud kokku ning muud kulud kokku.

Uue kinnipeetava isiku puhul sisestatakse baasi:

- Eesnimi
- Perekonnanimi
- Isanimi
- Sünniaasta
- Karistusaja lõpp
- Hagide olemasolu
- Hagide üldsumma asukoht

Kinnipeetava isiku sissetulekute sisestamisel toimub nende automaatne jagamine fondide vahel, sõltuvalt karistusaja lõpule ja hagide olemasolule. Kaupluse- ja elektrikulude sisestus on automaatne, vastavalt kinnipeetava koodile.

Programmis on seatud piirang hagide tasumiseks raha ülekogumise vältimiseks.

Kasutaja saab koostada kaupluse jaoks kinnipeetavate vaba raha nimekirja vastavalt asukohale.

3. ETTEPANEKUD SÜSTEEMI JA PROGRAMMIDE EDASPIDISEKS ARENDAMISEKD

Töö käigus uuriti Eesti vanglates kasutusel olevat VangIS infosüsteemi ja Tartu Vanglas kasutatavaid E-kontakt ja K-raha programmide funktsionaalsust.

Lähtudes peatükis 2 toodud informatsioonist ning vestlusest kasutajatega, infosüsteemi ja programmide arendajatega, Justiitsministeeriumi esindajaga on selgunud mõningad puudujäägid, mis nõuaksid kõrvaldamist. Puudujäägid on peamiselt seotud VangIS'e infosüsteemiga ning nende kirjeldus on antud peatükis 3.1. Arvestades, et infosüsteemi hooldusleping võib näha ette selliste pisipuudujääkide kõrvaldamist, ei peaks nende korda saamine olema väga keeruline ja pikaajaline.

Peatükis 3.2 on tehtud ettepanek VangIS'e edaspidiseks arendamiseks ning E-kontakt programmi funktsionaalsuse lisamiseks infosüsteemile. Selle tulemusena lõppeks olemasoleva E-kontakti kasutamine ning kinnipeetavate isikute soovide sisestamine/vastamine toimuks VangIS'es.

Ettepaneku tegemisel lähtuti, et VangIS'e infosüsteem võimaldab sisestada, töödelda ning salvestada andmeid, mis puudutavad kinnipeetud isikuid ning E-kontakt on mõeldud kinnipeetavate soovide edastamise, vastamise ja nende ajaloo säilitamiseks. Kuna infosüsteemi ja programmi keskseks objektiks on kinnipeetav isik ning kogu sisestatud informatsiooni säilitamine ja „ajaloo“ olemasolu on äärmiselt olulise, oleks otstarbekas ühendada kaks erinevat programmi ühte.

E-kontakti väljatöötamine täitis nišši, mida antud hetkel ei suuda katta VangIS'e funktsionaalsus ning selle programmi olemasolu ja kasutamine Tartu Vanglas viitab reaalsele kasutaja vajadusele automatiseerida kinnipeetavate isikute soovide haldamist ja töötlemist.

Hetkel on igas vanglas kasutusel Justiitsministeeriumi tellimusel arendatud ning nõuetele vastav, kasutamiseks lubatud ja kasutajate poolt positiivselt hinnatud infosüsteem VangIS. Seetõttu oleks otstarbekas arendada edasi just seda süsteemi, mitte muuta Justiitsministeeriumi pool aktsepteerimata jäänud E-kontakt programmi.

Olemasoleva süsteemi arendamine aitaks vältida kinnipeetava isikuga seotud andmete killustamist, erikohtades paiknemist ning nõuetele (olemas olevale seadusandlusele ja Justiitsministeeriumi ettekirjutustele) mitte vastavate lahenduste tekkimist. VangIS'e edasise arendamise plussiks on uue funktsionaalsuse või teiste IT lahendustega tehtud integratsiooni kasutamisele võtmine kõikides Eesti Vabariigi vanglates.

Peatükk 3.3. sisaldab ettepanekuid K-raha osas.

Viimases peatükis 3.4 on toodud välja koostöö olulisus infosüsteemi/programmide arendamisel ning koolituse vajalikkus.

3.1 VangIS'e funktsionaalsuse parandamine

Kasutajate tagasiside alusel ilmnesid VangIS'e omapärad, mis võiksid olla parandatud.

Loetletud on mõningad, infosüsteemi kasutajate tagasiside alusel avastatud puudused:

1. Registriandmete väljaprintimisel kinnipeetava asjade ja distsiplinaarkaristuste osas, ei saa seda teha tervikuna (siis peab harrastama nn liimimistööd.).
2. Vanglates kleebistatakse kõikide kinnipeetavate olmetehnika. Kahjuks, programm ei võimalda otsida olmetehnika kuulumist kleebise numbri järgi.
3. Peeti vajalikuks näha varade ja isolatsioonide andmete sisestaja nime, nagu paistab kinnipeetava isiku paigutamise andmete sisestaja nimi (paigutamise sisestamise vormil on andmeväljad „Paigutaja“, kuhu ilmub paigutamise registreerinud isiku ees- ja perekonnanimi)
4. Distsiplinaarkaristuste registreerimisel on võimalik sisestada määramise kuupäev. Tegelikult ei oma see kuupäev väga suurt tähtsust. Oleks olulisem andmeväli, kuhu saaks sisestada kuupäeva, millal kinnipeetav isik käskkirjaga tutvus, kuna sellest ajast hakkab karistus kehtima ja arvestatakse kehtivuse lõppemise aeg (nt. 1 aasta viimasest distsiplinaarkaristusest)
5. Kinnipeetava paigutamisel (vastaval sisestusvormil andmeväljade täitmisel), valides ja paigutades isiku valesse eluosakonda, kus ta üldse ei viibinud, ei ole võimalik sissekandmist parandada või kustutada.
6. Distsiplinaarkorralduse suhtes ei anna parandada korralduse numbri eksimuse korral.

7. Kinnipeetava kontaktide registreerimisel, kontaktide sisestusvormil, suhete loetelud olevad isikute nimed võiksid olla tähestikulises järjekorras.
8. Kinnipeetava andmete sisestusvormil dokumentide lehel, võiks saada valida, kas vaadata informatsiooni kõikide kinnipeetava dokumentide või antud karistuse kandmise ajal vanglas olevaid dokumente.
9. Kasutajad pidasid vajalikuks saada meeldetuletust kinnipeetava isiku ennetähtaegse vabastamisega seotud toimingute algatamiseks. Hetkel tuleb kontrollida käsitsi millal kinnipeetaval tekib õigus ennetähtaegse vabastamise taotlemiseks. Oleks mugav, kui VangIS võimaldaks teha päringut, mille tulemusena oleks loetelu kinnipeetavatest, kellel jooksva kuul on võimalik taotlust esitada.
10. Kindlasti on veel funktsioone, mis võiksid olla käepärasemad või mida tuleks lisada, natukene kohendada, kuid nende väljaselgitamiseks oleks vajalik põhjalikum arutelu kasutate- ja süsteemitellijaga.
11. Mainitud puudused on kergesti kõrvaldatavad/muudetavad ning seda tööd peaks hõlmama hooldusleping VangIS'e projekteerinud ja arendanud firmaga.

3.2 VangIS'e edasiarendamine (kinnipeetavate isikute soovide sisestamine ja nende vastamine)

Uurides vanglates hetkearvamusi, jõudsin järeldusele, et E-kontakti sarnasest lahendusest tunnevad puudu mitmed minu küsimustele vastajatest.

Lähtudes 3-nda peatüki sissejuhatuses toodud väidetest, leian, et VangIS'ele võiks lisada funktsionaalsuse, mis võimaldaks sisestada, töödelda ja salvestada kinnipeetavate isikute soovide.

Soovide sisestamine võiks toimuda selleks ettenähtud vormilt (nt. menüüst Kinnipeetavate soovid), mille ühel real oleksid järgmised andmeväljad:

- Vangikood
- Eesnimi – kinnipeetava eesnimi
- Perekonnanimi – kinnipeetava perekonnanimi
- Kuupäev – soovi sisestamise kuupäev
- Soovi kirjeldus – konkreetsetel sõnastatud soov, vaba teksti formaadis

- Soovi sisestaja – soovi sisestaja perekonnanimi automaatselt täituv väli, sõltub süsteemi sisseloginud kasutaja tunnusest
- Osakond – osakonna nimi, kellele soov suunatakse (valikmenüü)
- Vastus – osakonna vastus soovile, vaba teksti formaadis
- Vastaja – vastaja perekonnanimi, automaatselt täituv väli, sõltub süsteemi sisseloginud kasutaja tunnusest
- Vastamise kuupäev – automaatselt täidetav väli
- Menetlemise staatus – M-menetluses, V-vastatud

Programmi vormi saaks kasutada nii soovide sisestajad kui vastajad.

Soovide sisestaja saaks sisestada kõik talle edastatud soovid järjest, valides kinnipeetava isiku nime vastavast registrist. Nt. peale vangikoodi või perekonnanime võiks programm teavitada, kas andmebaasis on sellise nimega kinnipeetav isik registreeritud ning pakkudes loetelu nendest isikutest. Sisestaja valib sobiva isiku ning andmeväljad, kuhu sisestatakse kinnipeetava isiklikud andmed (antud juhul vangikood, eesnimi ja perekonnanimi) täituvad automaatselt.

Soovidele vastaja jaoks on oluline näha temale adresseeritud soove ning nende staatust (kas M – menetluses ning vastus on sisestamata või V – vastatud). Selleks võiks saada teha päringut, valides andmeväljal „osakond“ soovile vastaja osakonna nime ja sisestades menetluse staatust. Tulemuseks peaks olema loetelu vastamata soovidest, mis on adresseeritud konkreetsele osakonnale.

Määratledes soovi sisestamise kuupäeva ning staatust V, saaks soovide sisestaja tulemuseks loetelu hiljuti vastatud soovidest.

Arvestades, et soovi ning sellele vastuse teksti võib olla ebamugav lugeda andmeväljalt, peaks ta olema ajutiselt suurendatav, mida VangIS võimaldab teha Ctrl+E klahvide kombinatsiooni abil. Veendumaks, et kinnipeetav ei ole ühte ja sama soovi korduvalt edastanud, peaks saama vaadata selle kinnipeetava varem edastatud ja vastatud soove. Tehes vormil päringu vangikoodi või perekonnanime järgi, võiks saada loetelu selle

kinnipeetava eelnevatest soovidest. Soovide ajaloo säilitamine on väga oluline, selgitustaotlustele vastamisel, vaidemenetluses, kohtumenetluses Vajadusel, võiks saada teha soovide ja nende vastuste väljatrükki ja aruandeid, sh. statistilisi.

Andmete sisestaja rollis esineks kontakt-isik, kellele oleksid antud õigused kinnipeetava isiku üldiste andmete kättesaamiseks ning soovide sisestamiseks, vaatamiseks.

3.3 K-raha

Hetkel täidab K-raha tühiku, mis on tekkinud Tartu Vanglas kasutusel oleva raamatupidamise programmi ebapiisavast funktsionaalsusest. Olemasolev programm P-men ei võimaldanud kinnipeetavate isikute ara arvestuse automatiseerimist, mistõttu enne andmete sisestamist tuli kõik käsitsi ette arvestada (raha liikumine fondidesse jne.). Samuti puudus võimalus siduda P-men programmi lao-ja kaupluse programmiga.

Arvan, et K-raha programmi funktsionaalsuse lisamine infosüsteemile oleks otstarbekas vaid sellisel juhul, kui kinnipeetava isiku rahaliste liikumiste vastu oleks seaduslik huvi ka teistel, v.a. raamatupidamise osakondadel.

Lähtudes sellest K-raha (või siis sellele analoogne programm) võiks olla viidud vastavusse Justiitsministeeriumi poolt esitatavate nõuetega ning olla kasutatav vanglate raamatupidamise osakondade poolt. K-raha võiks olla seotud (integreeritud) VangIS'ega sellisel viisil, et kinnipeetava isikuandmete sisestamisel oleksid nad kättesaadavad VangIS'est. Nt. sisestades kinnipeetava vangikoodi või perekonna nime saaks K-raha (või sellega sarnase funktsiooniga programmi) kasutaja loetelu nimest/nimedest, millest valiks sobiva. Seejärel kõik väljad, kuhu tuleks sisestada isikuandmed, täituksid automaatselt.

3.4 Koostöö infosüsteemi/programmide edasiarendamisel ja vastav koolitus

Süsteemi edasiseks arendamiseks ning olemasoleva funktsionaalsuse muutmiseks/parendamiseks on väga oluline tagasiside VangIS'e kasutajatelt, mis tänaseni ei olnud piisavalt hästi korraldatud. Perioodiliselt organiseeritud kokkusaamised, mille osalisteks oleksid vanglate, Justiitsministeeriumi ning VangIS'e loonud firma esindajad, võiksid oluliselt parandada süsteemi edaspidise arendamise kvaliteeti ning anda ülevaadet kasutajate rahulolust. Sellised koosolekud võimaldaksid paremini mõista ühe või teise funktsiooni vajadust/ülearusust, täiendada/lühendada valikmenüüsid, luua juurde/eemaldada andmeväljasid, täiendada genereeritavate aruannete loetelu ning selgitada välja vajadused VangIS'e ühendamiseks teiste programmidega. Koordineeritud tegevus selles suunas tooks kaasa veelgi efektiivsema ja käepärasema süsteemi olemasolu ning kaotaks ära olukorra, millal vanglad on sunnitud endaalgatuslikult looma tarkvaralisi lahendusi, mis hiljem ei pruugi olla aktsepteeritud Justiitsministeeriumi poolt.

Lisaks soovin teha ettepaneku pidada Justiitskolledži korrektsiooni eriala tudengitele loenguid vanglates ametlikult kasutusel olevatest infosüsteemidest (eelkõige VangIS'est) ja teistest programmidest, mis on mõeldud kinnipeetavate isikuandmete ja nendega seotud sündmuste sisestamiseks, muutmiseks ja salvestamiseks.

Vangla ametnikud, kes tegelevad andmete sisestamisega/vaatamisega, muutmiseга võiksid saada vastavat koolitust ning igas vanglas peaks olema teatud hulk käsiraamatuid/juhendeid, millistes on kirjeldatud programmide funktsionaalsus ja selle kasutamine.

Oleks hea, kui igas vanglas oleks määratud nn. kontaktisik, kes on saanud vastavat koolitust ning tunneb hästi infosüsteemi/programmide funktsionaalsust. Sellise isiku ülesandeks võiks olla ka side pidamine Justiitsministeeriumiga ja süsteemi/programmi arendajatega. Kontaktisiku olemasolu võimaldaks kõigi süsteemiga/programmiga seotud probleemide/vigade/puuduste/ettepanekute koondamist ühe isiku kätte, mis lihtsustaks nende edastamist vastavasse asutusse (kas Justiitsministeeriumi või süsteemi/programmi arendajatele).

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö käigus uuriti Eesti vanglates kasutusel olevaid VangIS'e infosüsteemi ja teisi kasutatavaid programme/süsteeme, eesmärgil teha ettepanekuid nende täiendamiseks ja edaspidiseks arendamiseks.

Uurimisobjektideks olid valitud VangIS'e ning Tartu Vanglas loodud E-kontakt ja K-raha. Uurimisobjektide valimisel lähtusin otsese või kaudse vajadusega hallata nende abil kinnipeetavate isikute isikuandmeid, nendega seotud sündmusi ja teisi andmeid. Töö 2-ses peatükis andsin üksikasjaliku VangIS'e ja Tartu Vanglas arendatud E-kontakt ja K-raha programmide kirjelduse eesmärgil, luua ettekujutuse nende võimalustest ja otstarbest. VangIS infosüsteem jättis põhjalikult läbimõeldud ning kasutaja sõbraliku rakenduse mulje. Süsteemi arhitektuur ja erinevad võimalused kiirendavad andmete sisestamist ja tagavad nende ajakohasust ning kättesaadavust selleks õigustatud isikutele. E-kontakt ja K-raha on lihtsustanud kontaktisikute ja raamatupidajate tööd, mis säästab nende ajakulu informatsiooni kättesaamisel ja andmetega töötamisel.

Läbitöötatud informatsiooni alusel jõuti järeldusele, et:

1. Igas vanglas kasutatakse VangIS'e infosüsteemi kinnipeetavate isikuandmete ja nendega vanglas toimivate sündmuste registreerimiseks. VangIS on aktsepteeritud ja lubatud kasutamiseks Justiitsministeeriumi poolt. Tartu Vanglas kasutusel olevad E-kontakt ja K-raha on vastuolus Justiitsministeeriumi haldusala asutuste andmeturbe eeskirjaga, üldsätetega ja IT poliitikaga ning seetõttu vaatamata nende kasulikkusele ei tohiks olla kasutatavad teistes vanglates.
2. VangIS'e funktsionaalsus, sellega töötamine ja ligipääs on kasutajate poolt saanud positiivse hinnangu. Kiugi nende arvates, süsteemil on mõningad väiksed puudused (toodud välja peatükis 3.1 Vangise funktsionaalsuse parandamine), mis võiksid olla kõrvaldatud.
3. E-kontakt'i ja K-raha programmide (või teiste, sarnaste funktsioonidega programmide) funktsionaalsus on oluline, kuna varem puudus võimalus kinnipeetavate soovide ja rahaliste liikumiste digitaalseks haldamiseks.

4. Antud ajahetkel on E-kontakt vastuolus Justiitsministeeriumi poolt sellistele programmidele esitatavate nõuetega. E-kontakt on tehtud vahendite abil, mille hind on olnud minimaalne või mis on kättesaadud vabavarana (freeware). Seetõttu ei ole E-kontakt piisavalt käepärane ning pakub funktsioone, mida kasutaja ei vaja (E-kontakt'i aluseks on phpBB2 Plus 1.3 portaal, mis sarnaneb veebi foorumitega ja omab ka selliseid funktsioone: Links (ei kasutata), Album (ei kasutata), Privaatnumid (ei kasutata) jne.). Leian, et selle edasiarendamine samade vahenditega ei ole otstarbekas.
5. Lähtudes punktis 4 toodud väidetest, ning arvestades, et teiste vahenditega sarnaste funktsiooniga programmi loomine võib olla pikaajaline ja rahaliselt mahukas projekt, teen ettepaneku lisada VangIS infosüsteemile lisavõimaluse, mis lubaks sisestada, säilitada kinnipeetavate poolt edastatud soove ja vastuseid nendele. Konkreetsemad ettepanekud funktsionaalsuse osas tegin peatükis 3.2 Vangise edasiarendamine.
6. K-raha spetsiifilisuse tõttu, selle funktsionaalsuse VangIS'ele lisamine ei ole otstarbekas.
7. K-raha mugavus kinnipeetavate rahade liikumise automatiseerimisel on märkamisväärne ning olemasolev programm võiks saada üksikasjaliku hinnangu Justiitsministeeriumi poolt mille tulemusena: viiakse olemasolev süsteem vastavusse Justiitsministeeriumi nõuetega või luuakse uus, nõuetele vastav programm.
8. K-raha (või uus programm) võiks omada liidest VangIS'ega, mis võimaldaks kiiresti leida ja automaatselt sisestada kinnipeetavate isikuandmeid K-rahasse.
9. Vanglate vajaduse kinnipeetavate andmete ja nendega seotud sündmuste ning teise informatsiooni sisestamiseks, muutmiseks, salvestamiseks, aruandluse pidamiseks, korralduste jt. dokumentide moodustamiseks vajalike vormide, funktsioonide väljaselgitamiseks tuleks luua töörühm. Töörühm peaks koosnema Justiitsministeeriumi esindajast, pädevatest vanglaametnikest ja infosüsteemi, programmide arendajatest. Eesmärgiks oleks saada tagasiside kasutusel olevate süsteemide/programmide osas, järgida ettepanekute seaduslikust ning arvestades tehnilisi aspekte jõuda otsusele IS ja teiste programmide arendamisest/loomisest või sellest loobumisest.

10. Luua Justiitskolledži korrektsiooni eriala tudengitele võimaluse tutvuda vanglates kasutusel olevate ja kinnipeetavate isikute andmeid ja nendega seotud sündmusi digitaalselt haldavate süsteemide ja programmidega. Tutvustamine võiks toimuda loengu vormis.
11. Kindlustada kõikidele süsteemi/programmide kasutajatele asjakohase koolituse ja/või kvaliteetse käsiraamatu/juhendi olemasolu.
12. Julgustada süsteemi/programmi kasutajaid pöörduma abi saamise eesmärgil, kas süsteemi arendajate (kui on olemas kehtiv tugiteenus) või vangla poolt määratletud programmi hästi tundva kontaktisiku poole.

Töö tegemise alguses seisin probleemi ees, mis seisnes vähese kirjamaterjali olemasolus minu poolt käsitletaval teemal. Seetõttu toetusin töö tegemisel infosüsteemi ja programmide kasutusjuhenditele, küsimustele saadud vastustele, informatsioonile, mille edastasid süsteemi/programmide arendajad.

Kahjuks, osa isikutest, kellele saatsin enda koostatud küsimusi VangIS'e kohta ei vastanud, seetõttu pidin tuginema vaid viiest vanglast saadud tagasisidel. Samuti ei õnnestanud saada tagasisidet Justiitsministeeriumi IT osakonnast, kuhu pöördusin palvega saata lisainformatsioon Tartu Vanglas arendatud programmide mitte aktsepteerimise kohta ja võimalusel, edastada minule Justiitsministeeriumi haldusala asutuste andmeturbe eeskiri ja üldalused. Selle tulemusena, tunnen, et minu teadmised arendatavate süsteemide/programmide vastavuse kohta ülalnimetatud eeskirjale ja üldalustele, on jäänud puudulikeks.

KASUTATUD KIRJANDUS

AS Reaalsüsteemid VangIS'e kasutusjuhend, 2004

Tartu Vangla E-kontakt kasutamisuhtend, 2004

Tartu Vangla Projektid Tartu Vanglas, 2004

Justiitsministeerium Justiitsministeeriumi infosüsteemide juhtimise korraldus, kinnitatud justiitsministri 28.08.2000 käskkirjaga nr.258

Riigikogu, Vangistusseadus, vastu võetud 14.06.2000

Riigikogu, Isikuandmete kaitse seadus, vastu võetud 12.02.2003

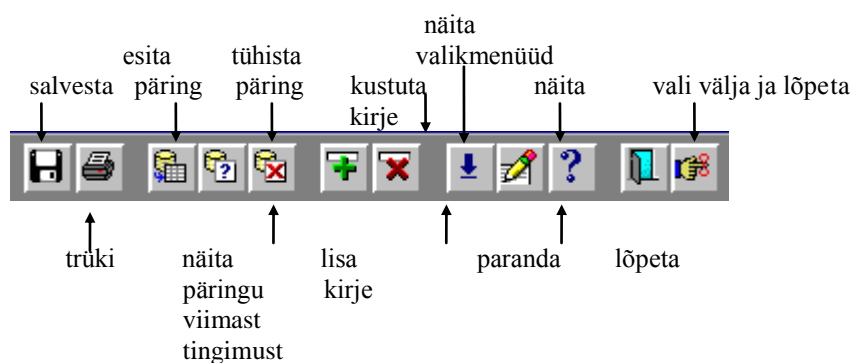
Riigikogu, Avaliku teabe seadus, vastu võetud: 15.11.2000

Koostatud küsimustikud

Kirjavahetus VangIS'e kasutajatega

Kirjavahetus Tartu Vangla ametnikega

VangIS'e ikoonide riba, sisestus- ja sirvimisvorm

Kinnipeetava isikuandmed

Kinnipeetava registreerimisandmed

Kinnipeetav

Vangistus

Jrk. nr.: 1

Algus: 17.01.2003 Lõpp: []

Uangla

Rummu

Eelmine vangla

[]

Uab. kpv.

[]

Üldandmed Paiknemine Kanne

Vangi kood: 1000002268

Perenimi: Sel

Eesnimi: Ivo

Isanimi: Rein

Isikukood: []

Sünniaeg: 21.11.1973 Mees

Staatuse: L Loovutatav

Üldist Elukoh. Mõned Haridus Psühh. testid Terv.seis Med

Rahvus: EST Eestlane **Auaste:** []

Kodakond: EST Eesti **Autasud:** []

Emakeel: EST Eesti Sõjaväekohustuslane

Pereseis: Vallaline Töökohustuslane

Surnud: [] **Surma liik:** []

Töökoht: Töötu

Sünnikoht

Haldus: 0620 Põlva

Address: Viigi 17

Riik: EST Eesti

Elukoht

Haldus: 0252 Jõhvi vald, IDA-VIRUMAA

Address: []

Riik: EST Eesti

Osalus intsidentides ja kaasosalejad

Vali intsident Jooksvad andmed
Kõik andmed

Osalus intsidentides

Intsidentide roll	Intsidentis osaluse sisu	Registreerimise algus kuup. ja aeg	Lõpp kuupäev
PEA	Peasüüdlane Taplus	18.09.2001 14:52	
PEA	Peasüüdlane peamässaja	18.09.2001 14:52	

Kaasosalejad

Kood	Eesnimi	Perekonnanimi	Intsidentide roll	Intsidentis osaluse sisu
1000000001	Rowanna	Atkinson	ASS	Assitaja
1000000648	Teet	Viis	KAAS	Kaasaaitaja

E-kontakt ja K-raha

Tartu Yangla e-Kontakt - Esileht - Microsoft Internet Explorer

Fail Redigeeri Vaade Lemmikud Tööriistad Spikker

Address http://10.1.81.92/phpplus/php682/index.php

Testimismeeskonnale Sia palun kirjuta oma arvamus	1	2	17 Aug 2004 08:21 am margus.older
JUHTKOND			
JUHTKOND	32	39	13 Sept 2004 07:34 am timo
Üldine juhtkond, Andrus Kõre, Jaan Luberg, Marika Maschorov, Jürgen Rakasalg			
OSAKONNAD			
VANGISTUSOSAKOND			
Üldine vang., Kristo Kulo, Janek Riives, Kristian Vadi, Raini Jõks, Inspektor-kontaktisikutele täpsustamiseks	8	17	09 Sept 2004 03:12 pm toomas.ude
SOTSIAALOSAKOND			
Tiiu Rahuoja, Üldine sots., Eda Rööpmann, Koolitus	1282	2732	13 Sept 2004 06:33 pm olavi.ilumets
ÜLDOSAKOND			
Üldine üld., Uuno Ellen, Anneli Abras, Marju Altsaar	4	6	25 Aug 2004 09:19 am virve.inter
JULGEOLEKUOSAKOND			
Üldine julg., Ain Laurits, Andrus Kiudorv, Ave Pille, Urve Ülper, Benno Olev, Meelis Laheste, Viktor Reiko, Alar Ahi, Ilmar Hurt	872	1852	13 Sept 2004 02:21 pm alar.ahi
FINANTSOSAKOND			
Üldine fin., Piret Laumets, Anu Laius, Ave Arumets, Lidia Vardja	273	568	13 Sept 2004 09:38 am lidia.vardja
MAJANDUSOSAKOND			
Üldine maj., Peeter Teinfeldt, Jüri Kreis, Toomas Ermel, Aiko Laas	31	69	30 Aug 2004 08:04 am timo
MEDITSIIINIOSAKOND			
Üldine med., Piret Paap, Hambaarst	2252	5437	14 Sept 2004 06:52 am tarmo.vaap

Start vajalikud - Microsoft Out... TARTU YANGLA www - M... Tartu Yangla e-Konta... Microsoft Photo Editor - [...]

Microsoft Access

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

MS Sans Serif 8

raha

SM-raha

nimi

kuup 14.09.2004

Asukoht S Staatus S Hagid

Raha 0.00 kr

hagiraha 0.00 kr

vabastfond 0.00 kr

vabaraha 0.00 kr

märkused

kauplus 0.00 kr

elektar 0.00 kr

muud 0.00 kr

Broneering: 0.00 kr

Arvuta väljanemikud

Värskenda

Record: 32 of 32

NUM

Start U-Net Busines... 2 Windows... 2 Microsoft... Yangregister... Microsoft Exc... Kassa/pank-t... 10:41

ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ В ТЮРЬМАХ ЭСТОНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ ИНФОРМАЦИОННАЯ СИСТЕМА И ПРОГРАММЫ ДЛЯ ОБРАБОТКИ ДАННЫХ ЗАКЛЮЧЁННЫХ

Igor Jensen

Краткий обзор

Содержанием дипломной работы является обзор используемых в тюрьмах Эстонской Республики информационной системы VangIS и программ E-kontakt, K-raha, разработанных в Тартуской тюрьме, для ввода, хранения, обработки информации о заключённых и событиях, в которые они вовлечены.

VangIS позволяет вводить, сохранять, пополнять информацию о заключённых и с ними связанных событиях. Информационная система предлагает возможности для создания запросов, отчётов и распечатки.

E-kontakt был создан для дигитализации информации о прошениях заключённых. K-raha используется в дополнение к существующей программе бухгалтерского учёта и позволяет автоматизировать разделение финансов заключённых между разными фондами (фонд освобождения заключённого, сумма на покупки и т.п.)

Целью работы являлось рассмотреть возможности для дальнейшей разработки изучаемых программных продуктов или отказа от неё.

После изучения функциональности информационной системы и программ, был сделан вывод добавить VangIS функциональность программы E-kontakt и исправить некоторые недостатки, на которые указали конечные пользователи. K-raha было предложено доработать или создать новую программу, отвечающую требованиям

предъявляемым министерством Юстиции. Доработанную или новую программу можно объединить с VangIS, для автоматизации ввода личных данных заключённых, посредством использования существующего в инфосистеме регистра заключённых.